

Свищ Л.О.

старший викладач,

*Львівський державний університет фізичної культури
імені І. Боберського*

ЗМІНА АКСІОЛОГІЧНИХ ОРІЄНТИРІВ І СУЧАСНА ВИЩА ОСВІТА

Зміна аксіологічних орієнтирів, перегляд цінностей та їх ієрархій, пошук нових підходів щодо формування ціннісно-сислової сфери мають свої очевидні причини. Зокрема спеціальні дослідження показують принципний вплив на ціннісну сферу наслідків глобальних змін початку XXI століття (зокрема, глобальна комунікація, міграція, міжнародні зв'язки) [1, с. 7]. В українських реаліях експерти вказують на те, що «ціннісно-культурне поле українського суспільства характеризується суперечливим та дуже повільним відходом від пострадянських орієнтацій у сферах розбудови державного та політичного устрою, економіки, формування міжособистісних стосунків, правовій системі тощо» [1, с. 13]. Драматизм ситуації полягає в тому, що хоч Україна і заявила про шлях європейської та євроатлантичної інтеграції, втім, емпіричні дані соціологічних досліджень 2020 року показують, що саме наявна ціннісно-нормативна система виступає одним з бар'єрів руху в цьому напрямі.

Між тим, мінливий світ, а разом з цим і зміна аксіологічних орієнтирів, є принциповою темою для вищої школи. Як зауважує американська дослідниця й освітній менеджер Діанна Гаррісон, коледжі й університети досліджують зміни, навчають змінам і часто впливають на поточні та майбутні зміни. Вищі за визначенням покликані підготувати своїх студентів до життя у постійно мінливому світі. Виходячи з означеного та враховуючи кар'єрні інтереси своїх студентів Діанна Гаррісон надає особливого значення сучасним освітнім технологіям, які здатні посилити трансформаційну силу вищої освіти, готуючи студентів до діяльності у світі, що постійно змінюється [2].

Додамо, що нових підходів вимагає і ціннісна освіти. Оскільки зміна аксіологічних орієнтирів, цінностей та ціннісних орієнтацій є закономірним процесом, так само закономірною є необхідність відповідної аксіологічної підготовки майбутніх фахівців різних галузей,

а особливо майбутніх освітян. Варто також пам'ятати, що «ціннісні виміри вчителя на макро- і мікрорівнях уможливають визначення ним не тільки загальнопедагогічної мети, основних підходів у реалізації професійних завдань, а й вибір конкретних навчально-виховних технологій, методів та прийомів, стилю педагогічної взаємодії» [3, с. 12]. Ціннісні орієнтири в освітньому контексті виступають засобами регуляції та регламентації освітньої діяльності, але лише у тому випадку, якщо відповідні цінності набули особистісного статусу, стали предметом переживання й переосмислення педагогами.

В умовах динамічних змін, зокрема аксіологічного змісту, ціннісна професійна підготовка вчителя, в тому числі майбутніх філологів, набуває особливого значення, а необхідність наукових досліджень проблеми її практичної реалізації – особливої актуальності. Визнання впливу зміни аксіологічних орієнтирів в сучасному світі на освітнє середовище, зумовлює звернення до ціннісної теорії – аксіології, а також робить аргументованим надання освітньому процесу аксіологічного виміру. Показово, що західні експерти звертають увагу на те, що цінності й ціннісна освіта мають особливе значення у поширенні й утвердженні морально-етичних ідей західного суспільства. При цьому освітні заклади розглядаються як найбільш важливе джерело свого роду акультурації, тобто процес зміни духовної культури особистості здобувача освіти, що відбувається при безпосередньому контакті і взаємовпливі різних ціннісних систем, з якими учень має контакт [4, с. 58].

Своєю чергою, інший британський дослідник Саймон Ліго-Бейкер розвиває цікаву думку, що сприйняття цінностей особистістю залежить від освітнього контексту в якому відбувається соціалізація особистості. При цьому, необхідно враховувати, що в заклад освіти молода людина приходить вже з цінностями. І ці унікальні особисті цінності контактуватимуть із цінностями, явними та неявними в новому середовищі. Результат такої взаємодії – внутрішні ціннісні зміни й трансформації і, навіть, паралельна практика різних цінностей залежно від життєвої ситуації [5, с. 80]. Зі свого боку додамо таке: з міркувань англійського дослідника випливає, що освітнє середовище є потужним засобом формування ціннісно-сислової сфери особистості і завданням організаторів освітнього процесу є створення змістовного – у морально-етичному розумінні, аксіологічного середовища, що стане передумовою якісної ціннісної освіти й формування аксіологічних знань та компетентностей студента, зрештою, його ціннісно-сислової сфери.

Вказане є ще одним аргументом щодо особливої уваги до аксіологічної проблематики у контексті організації вищої освіти, зокрема професійної підготовки майбутніх філологів. Йдеться про визначення змісту та характеру ціннісної підготовки, формулювання актуальних аксіологічних орієнтирів, які б відповідали актуальній суспільній практиці, корелювали з принципами й завданнями сучасної професійної педагогічної підготовки фахівців з іноземної філології, сприяли формуванню у них аксіологічних компетентностей та розвиненій ціннісно-смісловій сфері. Принциповими цінностями для європейського академічного середовища є академічна свобода, інституційна автономія та супутня цьому відповідальність перед суспільством, адже їх значення для вищої освіти було широко підтверджено на глобальному рівні. Не менш важливими академічними цінностями порядність та справедливість; творчість, інноваційність та досконалість; різноманітність, плюралізм та інклюзивність; здоров'я, добробут та турботливе співтовариство. Показово, що ці цінності корелюють з цінностями європейського культурного та політичного простору [6], з одного боку, а з іншого – з цінностями, що їх виокремили американські дослідники, які проаналізували корпоративну культуру та ціннісні преференції 500 відомих світових компаній [7].

Отож є підстави зробити висновок, що значення аксіологічних досліджень детерміноване тим фактом, що цінності, ціннісні орієнтації як провідні елементи ціннісно-смісловій сфері особистості виступають вагомими засобами засвоєння духовної культури суспільства, а включення аксіологічних підходів в освітній процес є запорукою перетворення культурних цінностей в стимули і мотиви практичної поведінки майбутніх фахівців. Зокрема, сучасна професійна підготовка майбутніх філологів не може ігнорувати необхідність звернення до аксіологічного дискурсу, адже забезпечення орієнтації студентів у світі цінностей створює передумови для сходження особистості студента до цінностей суспільства і їх практичного засвоєння. Водночас ефективне здійснення такого процесу передбачає філософсько-теоретичне осмислення формування аксіологічного спрямованості майбутнього філолога.

Список використаних джерел:

1. Світове дослідження цінностей 2020 в Україні. Київ : Український центр європейської політики, 2020. 216 с.

2. Harrison Dianne F. The Role of Higher Education in the Changing World of Work. October 23, 2017. EDUCAUSE. URL: <https://er.educause.edu/articles/2017/10/the-role-of-higher-education-in-the-changing-world-of-work> (дата звернення: 28.09.2020).

3. Хоружа Л.Л. Аксіологічні орієнтири професійної підготовки педагога (наукові ідеї доктора педагогічних наук, професора, академіка НАПН України О.Я. Савченко). *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2017. № 28. С. 12–15.

4. Porter J. Reschooling and the Global Future: politics, economics and the English experience. Oxford: Symposium Books, 1999. 128 p.

5. Lygo-Baker S. The Role of Values in Higher Education. *Pedagogic Frailty and Resilience in the University*. Rotterdam : Brill–Sense, 2017. Pp 79–91.

6. Finding a new consensus on European civil society values and their evaluation. Study. Brussel: «Visits and Publications», 2020. 135 p.

7. Donald Sull, Stefano Turconi, Charles Sull. When It Comes to Culture, Does Your Company Walk the Talk? *Management review*, July 21, 2020. URL: <https://sloanreview.mit.edu/article/when-it-comes-> (дата звернення: 18.09.2020).

Сухотіна О.В.

вчитель,

Херсонська загальноосвітня школа № 4 I-III ступенів

Херсонської міської ради

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДОШКИ У ФОРМУВАННІ БІОЛОГІЧНИХ ПОНЯТЬ У ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

У сучасному світі змінилося відношення до дітей, які вимагають особливих потреб в отриманні освіти. Так для підвищення рівня знань та з подальшим їх використанням, як у навчанні так і в праці дітьми з різними психоемоційними відхиленнями та з затримкою психічного розвитку застосовують нові наукові підходи, методики розвитку, а також новітні засоби, які позитивно впливають на розвиток мислення та підвищення рівня знань. Що в подальшому формує особистість з достатнім рівнем знань та навичками застосовувати отриманні знання у житті та в професійній діяльності [1; 2].